

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Kristóf Tibor*

Cím: *Töredékek a gyár történetéből*

Forrás: *Kaparo*

1954. II. 30.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Tárgy

384.35

Idő:

192/195

Személy:

Helyszám:

Mikor üzemünkön végigtekin-
tünk, büszkeség tölti el szívün-
ket. A mienket, ak'k csak 3—4
év óta dolgozunk itt. Hát még
azokét, akik az üzem fejlődését
kezdettől fogva végigkísérték.

Mikor egy régi dolgozóval be-
szél az ember a gyárról, a sze-
me felcsillan — s mint valaki,
aki saját gyermekéről mesél —
csak úgy ömlik be'őle a szó. Így
hozott össze a téma Schláger
Ferenc elvtársas is, aki igen
szívesen beszél üzemünkről,
amely szívéhez oly szorosan
hozzánőtt, s az első kérdés után
már csak hallgatnom kellett.

A pártirodán voltunk. Felállt,
s az ablakon keresztül mutogat-
ta a régi telepet. Sűrű decemberi
eső esett és ez még szomorú-
bá, még sötétebbé tette ezt az
üzemrész.

— LAM, NEM VOLT EZ
MINDIG OLYAN, MINT MA.
Mondhatom, hogy ezt az üzemet
a földből láttam kinőni. Láttam
lassú, vontatott fejlődését a ka-
pitalista világban. S külön a
mostani, rohamos szocialista
fejlődést. 1922 január 8-án —
nemskörra 33 éve annak, hogy
idejöttünk a Láng-gyárból.

— Fiatal, kis üzem volt ez, és
gyenge még. 1921-ben kezdett
dolgozni a gyár Vértés Gyula
igazgatásával — elevátorokat,

csőröket készítettünk. 1924-ben
került hozzánk Vankó főmérnök.
Ő kezdte a bányagépek gyártá-
sát. Akkoriban 45—50 ember
dolgozott itt, és az egész gyár
csupán a régi forgácsolóból állt
— az is csak a mostani iroda-
oszlopig. Ebben volt a szerszám-
műhely, gépműhely, szerelde,
minden, amit el tudsz képzelni.

— 1926-ban a régi fürdő he-
lyén építettek egy fészert, s épp
hogy fedél alatt dolgoztak a
szerkezet-lakatosok.

A DATUMOK SORAKOZNAK
EGYMAS UTÁN, s mindegyik a
fejlődésnek egy-egy állomását
jelenti. Szinte gondolkodás nél-
kül említi őket Schláger elv-
társ.

1926-ban lett az üzem rész-
vénytársaság, az angol-magyar
bank tulajdona. 1927-ben épült a
kovácsműhely.

Látod, ott ahol a régi ebédő
van, oda építették 1930-ban a
szereldőt. Hosszú évek után,
1936-ban ott létesült egy öltöző,
összekötve ebédő és mosdóval.

— A háborús konjunktúra meg-
gyorsította a fejlődést. 1942-ben
került sor a szerkezetműhely fel-
építésére és a forgácsoló meg-
toldására, avval a résszel, ahol

ma a régi szerkezeti-brigád és
az ipari tanulók dolgoznak. Ek-
kor már kb. 160 ember dolgo-
zott a „Bamert” gyárban (Bá-
nyagépek Mechanikai Szállító-
berendezések Gyára RT.).

— 1943-ban hadiüzem lett a
gyár. Katonai parancsnokságot
kaptunk. Cudar idők voltak ezek!
A nyilasok piszkáltak bennün-
ket. Azt követelték, hogy nyilas
pártszervezetet alapítsunk és
1944-ben ki is jött egy nyilas
százados és bennünket összehí-
vott. Emlékszem, hogy ott volt
Keberle Géza, Auguszt József,
Vankó Rezső is. „Testvérek” —
mondotta a százados (és én azt
gondoltam, hogy testvéred neked
a nyavalya). „Minden üzemben
működik már pártszervezet.
Pont itt nincsen. Hát határidőn
belül meg kell csinálni”.

— Másnap, ahogy hazafele
mentünk Tóth Miska, Bárány,
Auguszt, meg én, a gyáron ki-
vül megállított pár legény.
„Van-e már nálatok nyilas párt-
szervezet?” — kérdezte az egyik,
aki egy felénk irányított gép-
fegyverrel babrált.

— Hallod-e öcsém, — szólt
hozzá akkor Bárány Pista —
hadd abba azt a csörtetést, vol-
tam én is tüzer és evvel nem
ijesztesz meg.

A NYOMÁS MIND NAGYOBB
LETT. 1944 decemberében a né-
metek kiadták a parancsot, hogy
az összes gépeket szereljük le,
mert el akarják vinni Németor-
szágba. Ekkor már az üzem gyá-
korlatban felső vezetés nélkül
működött. A gépeket nem adtuk
oda, elrejtettük.

Egy szombat reggel fél ötkor
jelentek meg a felszabadító Vö-
rös Hadsereg előőrsai a gyár-
ban. A tények beszélnek: hétfőn
reggel már megindult újra a
gyár. Egy szovjet mérnök, kapi-
tány vette át az irányítást, So-
kat segített nekünk. Ami nem
volt, azt előteremtette. Sohasem
bírtuk leróni hálánkat ennek az
igazi szovjet embernek és a
Vörös Hadseregnek.

Az első ÜB-elnök Maszi Lajos
elvtárs volt, párttitkár Auguszt
József lett. Akkor még csak 8
párttag volt az üzemben: Fülöp
Sándor, Masszi, Auguszt, Per-
vich, Farsang, Virág Mihály, Vi-
rág András és jómagam.

Május végén hagyták el az
üzemet a Vörös Hadsereg kép-
viselői. Jó munkánkért egy teher-
gépkocsit, egy kis Skodát és egy
Mercedest ajándékoztak nekünk.
Ezeket ellátták mindenféle tar-
talékalkatrészekkel, benzinnel és
nyersolajjal. Ekkor már a munka

javában folyt és jóvátételbe
350 db 2 és féltonnás csilléket ké-
szítettünk, majd később az ajkai
erőmű berendezését másoltuk le.

— 1947-BEN ALLAMOSITOT-
TAK A GYARAT. Az első igaz-
gató Vankó Richárd volt. Ekkor
már gyártottunk polgári szük-
ség'eteket kielégítő berendezése-
ket, így pl. bányáknak szállító
gépeket, s általában szállító-be-
rendezéseket. 1947-ben a régi el-
avult gépeink helyett kaptunk
már egy pár cseh és német gé-
pet. A fejlődés üteme egyre
gyorsabb lett.

1948-ban túl kicsinek tűnt a
gyár, tárgyalások folytak a mi-
nisztartanács, a IV. ker. Ta-
nács és az üzem vezetősége kö-
zött, annak érdekében, hogy a
gyárral szemben lévő területet
megkapjuk, hogy ezáltal terjesz-
kedési lehetőséget kapjon üze-
münk. Lakatos Miklós, az akko-
ri igazgató megindította az új
gyár alapjainak ásását 1949-ben.
Es mondhatjuk, hogy azóta
Varga István elvtárs igazgató
vezetése mellett az építkezés
nagy iramban folytatódott. Alig
készült el az A-csarnok, már a
gépek és a szerelde megkezd-
ték a termelést. 1950-ben a for-
gácsolónak egy igen tekintélyes
része is átjött az új üzembe.

Vagy talán helyesebb lenne a
fogalmazás úgy, hogy üzembe-
helyezték azokat a gépeket,
amelyeket baráti segítségként a
Szovjetunióból, Lengyelországból,
Csehszlovákiából, a Német
Demokratikus Főztársaságból
kaptunk. Ezekhez hozzá kell
még sorolni magyar iparunk
büszkeségeit: Az RM-ből szállí-
tott fűrőgépeket, szerszámgép-
gyári esztergapadokat stb.

Aki nem emlékszik a régi zsú-
folt, sötét forgácsolóműhelyre,
az nem tudja meg'rteni, hogy
mi'yen óriási fejlődésen men-
tünk keresztül, s hogy milyen
nehéz volt az út az új forgácsoló
óriási csarnokáig.

Aki nem emlékszik a füstös,
sötét, zsúfolt kovácsműhelyre,
az nehezen tudja meg'rteni, hogy
a szocialista fejlődésünk milyen
áldozatokba került.

A régi dolgozók, az öreg szak-
munkások, akik mosakodni csak
néhány pléh edényből tud'ak,
értékelik csak igazán, gyönyörű
korszerű fürdőnket.

Konyhánk berendezése ritkítja
párját, s ha visszanezünk a meg-
tett útra, büszkéek lehetünk gyá-
runk fejlődésére.

Schláger elvtárs szinte fel-
ocsudott „lám itt töltöttem éle-
temnek több mint felét, de úgy
érezem, hogy most tíz éve fiata-
lodni kezdték és sokszorozódott
erővel kívánok még nagyon so-
kára munkálkodni üzemünk fej-
lődése érdekében.”

Kristóf Tibor